

Demokrati i praktiken

Under hösten hölls det andra arkivpedagogiska seminariet arrangerat av Arkiv Gävleborg i samarbete med Skånes Arkivförbund och Arkivpedagogiskt forum. Temat för seminariet anknöt till valet 2006 och fokuserade kring följande frågor: vad är demokrati? Hur kan man utifrån ett arkivpedagogiskt perspektiv förmedla historien om demokratins framväxt? Vid seminariet deltog lärare, samt representanter från landets arkiv och museer.

En av föredragshållarna var professor Björn Horgby, som bland annat ansvarar för forskarskolan Demokratins villkor vid Örebro universitet. Horgby gav en kort redogörelse över de demokratiteorier som finns (se Demokratiutredningens slutrapport SOU 2000:1). Han fortsatte sedan med att ge konkreta exempel på hur de demokratiska villkoren ser ut, men också hur de har sett ut och förändrats. En viktig förändring, enligt Horgby, är ett ökat avstånd mellan politiker och medborgare, vilket får konsekvenser för vårt demokratiska system. I dagens demokratidiskussion betonas därför vikten av att kombinera en valdemokrati med en deltagar- och samtalsdemokrati (deliberation). Den innebär att det inte räcker med att välja regering var fjärde år utan medborgarna behöver också delta i den demokratiska processen mellan valen. Det förutsätter dock att alla har en reell möjlighet att påverka. Frågan är, menade Horgby, om denna typ av samtals- och deltagardemokrati verkligen leder till en ökad beslutande makt hos medborgarna eller om detta endast är något man gör för att skapa en

skendemokrati. Och om medborgarna faktiskt får ett större inflytande, vilka är det då som kommer till tals?

En annan föredragshållare var Bengt Nilsson från högskolan i Gävle som bjudits in för att berätta om det nya kärnämnet i historia som, var tänkt, skulle införas i alla gymnasieprogram vid årsskiftet 2006-2007. I samband med regeringsskiftet slopades dock dessa planer. Istället valde Nilsson att ge en historisk tillbakablick på hur historieämnet i skolan har sett ut och hur det har förändrats under de senaste hundra åren. Vad man kan se är hur ämnets innehåll och karaktär är en återspeglning av det övriga samhället och dess förhållningssätt till historien. Idag talar man gärna om historia som något levande och föränderligt. Nilsson påtalade vikten av att inse att alla är en del av historien, men också av nuet och framtiden. Genom att studera historiska skeenden kan man lära sig att ifrågasätta saker och problematisera nutida problem

Betydelsen av att studera historia och demokrati blev också påtagligt när Monica Hansson och Leif Abramsson, lärare från Polhemsskolan i Gävle, berättade om den ”Demokrativecka” de hade genomfört på skolan i samband med valet 2006. Under veckan kom bland annat Lisa Engström, arkivarie/arkivpedagog från Arkiv Gävleborg, och visade bildspelet ”Rösträtt och valfläsk”.

Lisa Engström var även en av seminariets arrangörer och talare. Hon presenterade två mycket goda pedagogiska exempel på hur förenings- och folkrörelsearkiven kan förmedla historien om demokratins framväxt utifrån arkivhandlingar. Det ena exemplet var boken ”Propaganda” från 2001 och det andra var specialvisningen ”Rösträtt och valfläsk” som arkivet tog fram inför valet 2006. Visningen handlade bland annat om rätten att rösta, de politiska partiernas tillkomst och konsten att sprida budskap. Lisa Engström valde att producera ett bildspel med intressanta foton, affischer, flygblad, fanor, valfilmer och annat arkivmaterial som speglar den

politiska historien. Erbjudandet gick ut till alla länets högstadieskolor och gymnasier. Skolorna fick möjlighet att antingen besöka arkivet eller beställa en bildvisning på skolan.

Syftet var, enligt Engström, att visa vägen in till arkiven och skapa ett större intresse för den politiska historien. Vidare ville hon ge eleverna grundläggande kunskaper om val, rösträtt och partier, och samtidigt visa hur viktigt det är att man inte ska ta vårt politiska system för givet. Satsningen som gjordes var också ett bra sätt att göra reklam för arkivets övriga skolverksamhet.

Intresset för "Rösträtt och valfläsk" var stort. Sammanlagt tusen elever och lärare tog del av specialvisningen. Hälften av de tjugo visningarna genomfördes på arkivet medan de andra skedde i skolorna. En del av lärarna har i samband med visningarna efterfrågat digitalt material att använda i undervisningen. Hur skulle då ett sådant kunna se ut i praktiken? Kanske kan nästa arkivpedagogiska seminarium med temat Digitala läromedel ge några intressanta idéer och uppslag. Seminariet kommer att arrangeras i Stockholm under våren av Skånes Arkivförbund i samarbete med Stockholms stadsarkiv och Arkivpedagogiskt forum.

Karin Sjöberg, arkivpedagog vid Skånes Arkivförbund